

TGAU ADRODDIADAU ARHOLWYR

CYMRAEG AIL IAITH

HAF 2016

Mae gwybodaeth am ffiniau graddau'r pwnc hwn ar gael ar wefan gyhoeddus CBAC fel a ganlyn: <https://www.wjecservices.co.uk/MarkToUMS/default.aspx?l=en>

Dadansoddiad o'r Canlyniadau Ar-lein

Mae CBAC yn darparu gwybodaeth i ganolfannau arholiadau ar wefan ddiogel CBAC. Cyfyngir y ddarpariaeth hon i staff mewn canolfannau yn unig. Y Swyddog Arholiadau yn y ganolfan sy'n rhoi'r caniatâd i'r staff yn y ganolfan gyrchu'r wefan hon.

Adroddiad Ystadegol Blynyddol

Mae'r Adroddiad Ystadegol blynyddol (a gyhoeddir yn ystod ail hanner Tymor yr Hydref) yn rhoi canlyniadau cyffredinol pob arholiad y mae CBAC yn ei weinyddu.

CYMRAEG AIL IAITH - UNED 1

Tystysgrif Gyffredinol Addysg Uwchradd

HAF 2016

Eleni roedd y gwahaniaeth yn fwy amlwg na'r blynyddoedd a fu rhwng safon gyffredinol gwaith ysgrifennu a darllen yr ymgeiswyr yn Uned 1 ac Uned 4.

Mae'r cyfyngiadau o ran amser dysgu i'w weld yn amlwg ar waith llawer o ymgeiswyr Uned 1 a nifer sylweddol ohonynt yn gwneud ymdrech dila i ateb y cwestiwn neu'n gwneud dim ymdrech o gwbl.

Fel y soniwyd llynedd mae'n amlwg fod yr athrawon yn gwneud ymdrech lew i baratoi'r disgyblion i gyd ar gyfer gofynion Uned 1 o ran ysgrifennu a darllen ond mae ychydig o dasgau lle y gall llawer o athrawon wella eu darpariaeth.

Gellir gweld enghreifftiau ar wefan adolygu arholiadau ar-lein a ddarperir gan CBAC a hefyd yn yr adroddiad hwn.

Mae rhai canolfannau o hyd yn cael trafferth gyda'r gofynion ar gyfer darparu sgrïptiau i'w sganio ar gyfer eu marcio ar lein. Felly dyma ail adrodd y canllawiau priodol.

1. Dylai ymgeiswyr ysgrifennu eu hymatebion mewn inc neu feiro du. Mae hyn yn sicrhau y bydd y copi o'r sganiwr yn glir.
2. Rhaid cadw'r ymatebion o fewn y gofod a ddarperir ar gyfer pob cwestiwn, oherwydd nid yw'r sganiwr yn copïo tu allan i'r gofod hwn.
3. Os oes angen cywiro rhywbeth dylid rhoi llinell drwyddo ac ail ysgrifennu'r ymateb yntau o fewn y gofod ar gyfer ysgrifennu neu ar lyfryn ar wahân.
4. Dylai llawysgrifen ymgeiswyr fod yn daclus a chlir.
5. Os nad oes digon o le i ysgrifennu ymatebion dylid parhau mewn llyfryn ar wahân gyda rhif y cwestiwn a'r israniadau wedi'u nodi yn glir.

Uned 1 – Darllen ac Ysgrifennu.

Cwestiwn 1. Darllen – 15 marc. (12 marc darllen, 3 marc ymateb yn ysgrifenedig i ddarllen)

Cwestiwn Darllen yw hwn ond hefyd gwobrwyir ymgeiswyr am gywirdeb wrth iddynt ymateb yn ysgrifenedig ar ffurf paragraff. Cafwyd ymatebion llwyddiannus gan y mwyafrif llethol gan gadw at ofynion y dasg o ddewis a dethol y wybodaeth angenrheidiol yn unig. Yn anffodus eleni cafwyd llawer mwy nag arfer yn penderfynu copïo'r darn darllen i gyd fel eu hateb, gan gynnwys y paragraff olaf oedd ar gyfer yr asesiad lluniau.

- (i) Y dasg gyntaf, am 3 marc, oedd ticio 3 llun i ddangos dealltwriaeth o 3 math o siop yn y Ganolfan. Ar y cyfan llwyddodd canran uchel iawn i wneud hyn yn llwyddiannus. Yn sicr roedd y mwyafrif yn deall siop cyfrifiaduron, siop dillad ffasiynol a siop beiciau mynydd.

- (ii) Mae'r ail dasg yn fwy uchelgeisiol, sef ysgrifennu paragraff sy'n cynnwys gywodaeth benodol o'r daflen a ddarllenwyd. Dyfarnwyd 9 marc am gyflwyno 9 ffaith benodol yn gyfathrebol gywir ac yna 3 marc am gywirdeb gramadegol yn y paragraff. Er mwyn ennill marciau am y cynnwys roedd rhaid i'r wybodaeth fod yn gywir a diamwys
- (iii) Dyfarnwyd hyd at 3 marc am gyfathrebu llwyddiannus ac ymdrech dda i ddefnyddio brawddegau llawn yn gywir. Ni ddyfarnwyd marciau iaith lle nad oedd ymdrech i ysgrifennu mewn brawddegau nac ychwaith lle'r oedd ymgeiswyr yn ceisio copïo popeth fel ag yr oedd yn y darn darllen.

I godi safonau dylai ymgeiswyr:

- (a) wirio eu bod wedi cynnwys y wybodaeth angenrheidiol trwy dicio'r gofynion sy yn y cwestiwn.
- (b) ymdrechu i ysgrifennu mewn brawddegau llawn gan ddethol y wybodaeth angenrheidiol i ateb y cwestiwn.
- (c) peidio bodloni ar gopïo'r darn yn ei gyfanrwydd.

Cwestiwn 2. Ysgrifennu - 10 marc (5 cynnwys 5 mynegiant)

Y dasg yw ysgrifennu ymatebion i ddau destun sylfaenol o Gyd-destun A, sef:

- (i) ardal
- (ii) canu pop

Dyfarnwyd 5 marc am gyflwyno 5 ffaith yn ddealladwy am y ddau destun a 5 marc arall am ddefnyddio cystrawennau yn gywir. Rhoddir 2 marc am ddefnyddio cystrawen rheswm yn gywir. Felly i gael y 5 marc gellir cael 3 cystrawen wahanol gywir ac 1 cystrawen rheswm neu 5 cystrawen gywir wahanol heb gynnwys rheswm.

Mae'r cwestiwn yn sicrhau bod angen defnyddio 5 cystrawen wahanol er mwyn ateb y cwestiwn yn llwyddiannus.

Felly o ran dyfarnu marciau iaith mae'r pwyslais ar ddefnyddio brawddegau sylfaenol yn gywir gan anwybyddu manion treiglo a sillafu.

Y camgymeriadau mwyaf amlwg i'w hosgoi yw llithriadau megis.

Dw i ddim hoffi, achos mae dda, hepgor y ferf ar ddechrau'r frawddeg –'siopa yn dda', hepgor y ferf mewn brawddeg bwysleisiol e.e. 'Fy hoff ganwr Tom Jones'.

I godi safonau dylai ymgeiswyr:

- (a) ymarfer ateb brawddegau sylfaenol sy'n cynnwys – Pwy? Beth? Ble? Pa? Ydych chi'n? gan sicrhau eu bod yn gallu newid amser y ferf yn briodol a newid 'eich' yn 'fy' – 'eich ardal' i 'fy ardal'
- (b) darllen eu gwaith gan gywiro llithriadau megis 'Dydw ddim, maen nhw ffantastig, achos yn wych, rydw i dwli Katherine Jenkins, rydych chi'n hoffi byw yn...'

Cwestiwn 3 (Sylfaenol). Cwestiwn 1 (Uwch).

Cyfweliad â Kizzy Crawford oedd y dasg ddarllen eleni.

30 marc. (24 marc am ddealltwriaeth o'r cynnwys ac ymateb yn gryno yn y proffil, 6 marc am ddealltwriaeth ac ymateb ar ffurf brawddegau yn y 3ydd person.

Mae'n braf iawn gweld bod y dasg hon yn apelio at y dysgwyr yn y ddwy haen ac mae'n amlwg fod yr ymgeiswyr wedi hen arfer a darllen cyfweliadau digon uchelgeisiol ac wedyn dewis y wybodaeth berthnasol i ateb y pwynt yn gryno a heb gynnwys llawer o wybodaeth amherthnasol.

Yr ail dasg oedd ysgrifennu dwy frawddeg yn y 3ydd person yn rhoi dwy ffaith am beth roedd Kizzy'n ei ddweud yn y cyfweliad am y dyfodol.

Dyfarnwyd 6 marc am yr adran hon sy'n asesu ymateb ysgrifenedig i ddealltwriaeth o wybodaeth benodol o'r darn darllen. Felly 3 marc yr un am ddwy frawddeg gywir yn y 3ydd person. (3 x 2 = 6 marc). Roedd rhaid i'r ffeithiau fod yn gywir cyn y gellid dyfarnu marc o gwbl.

e.e. brawddegau oedd yn cael 3 marc.

Mae hi'n edrych ymlaen i weithio gyda Charlotte Church. Mae Kizzy eisiau helpu pobl ifanc i siarad Cymraeg.

Mae hi eisiau cael mwy o bobl ifanc i wrando ar gerddoriaeth (sef newid 'dw i eisiau' i 'mae hi eisiau')

Dyfarnwyd 2 marc am frawddeg lle ceid ymdrech deg i ddefnyddio'r 3ydd person ond oedd yn cynnwys camgymeriad bach.

Brawddegau 2 marc.

Mae hi edrych ymlaen i ysgrifennu caneuon gyda Charlotte Church. Mae hi'n edrych ymlaen i gweithio Charlotte Church.

Mae hi'n eisiau cael mwy o bobl ifanc i siarad Cymraeg.

Ni ddyfarnwyd marciau am frawddegau:

- (i) lle nad oedd ymdrech i ddefnyddio'r 3ydd person mewn brawddeg.
- (ii) lle nad oedd y wybodaeth yn y frawddeg yn gywir
- (iii) lle defnyddid geiriau Saesneg.
- (iv) lle'r oedd yr ymgeisydd yn ceisio dyfynnu o'r darn e.e. Mae Kizzy yn dweud 'Rydw i'n edrych ymlaen at weithio gyda Charlotte Church'

I godi safonau dylai ymgeiswyr:

- (a) ystyried yn fanwl pa wybodaeth sy ei angen i ymateb yn gywir yn y proffil.
- (b) sicrhau eu bod yn ateb pob adran ac is-adran yn y proffil yn y lle priodol.

e.e. Ennill 2 gystadleuaeth - rhaid dangos dealltwriaeth trwy eu didoli a'u rhoi yn y lle priodol - ac nid eu rhoi ar yr un llinell.

- (c) dethol y wybodaeth gywir ac osgoi copïo atebion a pharagraffau cyfan.
- (ch) darllen yr ateb ac ystyried a yw yn gwneud synnwyr.

I godi safonau yn yr ail ran:

- (a) Mae angen hyfforddi'r ymgeiswyr i ysgrifennu'n gywir yn y 3ydd person. Gall y dasg fod yn syml iawn ar ôl deall y cynnwys

e.e. weithiau does ond angen newid person y ferf

e.e. rydw i'n > mae hi'n

Wrth farcio dywed yr arholwyr ei bod yn gwbl amlwg fod rhai ysgolion yn paratoi eu hymgeiswyr yn fanwl - gan fod y mwyafrif yn cael marcio o 4 + - ac ysgolion eraill yn anwybyddu'r dasg hon - a gwelwyd bod eu hymgeiswyr yn ddieithriad yn cael marciau isel iawn allan o 6 marc.

- (b) dylid tynnu sylw'r disgyblion at ryw'r person yn y cyfweiliad er mwyn iddynt ddefnyddio'r rhagenw cywir yn eu brawddegau.
- (c) rhaid i'r ymgeiswyr gofio bod y rhan hon yn asesu dealltwriaeth yn ogystal â'r gallu i ysgrifennu'n gywir yn y 3ydd person. Felly rhaid i gynnwys y brawddegau fod yn berthnasol h.y. yn amlwg byddai ymateb fel y canlynol er yn ramadegol gywir ddim yn cael marciau o gwbl.

Aeth hi i Ysgol Gyfun Rhydywaun.

Dydw Kizzy ddim yn edrych ymlaen i weithio gyda Charlotte Church.

Cwestiwn 4 (Sylfaenol). Cwestiwn 2 (Uwch).

Ysgrifennu 20 marc (10 cynnwys 10 mynegiant)

Y dasg oedd ysgrifennu stori i gyd-fynd â chyfres o luniau. Roedd y testun yn ymwneud â gwyliau ac mae'r cyd destunau - teithio, bwyta, siopa, cymdeithasu ac iaith sgwrsio cyffredinol yn gyfarwydd i ymgeiswyr y ddwy haen. Mae'r lluniau yn rhoi sail i'r ymgeiswyr ar gyfer ysgrifennu stori gydlynys ac mae'r canllawiau yn gofyn am o leiaf 3 brawddeg ar bob llun.

Cynnwys. 10 marc.

Dyfarwyd 2 farc cynnwys am bob llun sef 1 marc yr un am y ddwy frawddeg gyfathrebol destunol orau oedd yn adrodd y stori yn y llun. Y gair allweddol yma yw brawddegau a disgwylir i'r ymgeiswyr wneud ymdrech deg i ddefnyddio brawddegau cyn y gellir gwobrwyo'r naratif.

Mynegiant. 10 marc.

Gwobrwyir:

- (a) y gallu i gyfathrebu'n ystyrion gan wneud ymdrech deg i ddefnyddio brawddegau. Mae'r elfen hon yn hanfodol cyn gellir gwobrwyo marciau cynnwys. Nid yw cyfres o ymadroddion megis 'John a Siân yn prynu tocynnau i Majorca, wedyn yn cael coffi ac yn cyrraedd Majorca mewn awr' yn cael eu hystyried yn gyfathrebol o fewn y diffiniad hwn.
- (b) y gallu i amrywio patrwm y frawddeg i bwrpas e.e. Mae John a Siân yn cyrraedd y maes awyr am hanner awr wedi wyth y bore. 'Ble ydych chi'n mynd' mae'r ddynes yn gofyn?. Dau docyn i Majorca' mae Siân yn ateb. Tu allan, mae awyren.
- (c) y gallu i ddefnyddio'r ferf ac amser y ferf yn briodol.
- (ch) y gallu i ddefnyddio cystrawen ffurfiol ar gyfer naratif.
- (d) y gallu i ysgrifennu deialog yn ddiddorol a chywir.
- (dd) geirfa addas sy'n cyfrannu at gyfathrebu ystyrion llwyddiannus.
- (e) bydd y geiriau a geir gyda phob llun yn gymorth i'r ymgeiswyr a gwobrwyir y gallu i'w defnyddio'n synhwyrol.

Cafwyd ymatebion cynhwysfawr a diddorol gan y goreuon ac roeddynt yn llwyddo i greu stori ddiddorol gan ddefnyddio'r lluniau fel fframwaith. Ar y cyfan, roedd yr ymgeiswyr hyn yn cadw at ofnion y dasg o ran hyd ac nid oeddynt yn treulio gormod o amser ar y dasg. Canmolodd yr arholwyr y defnydd o'r gorffennol a chysondeb gydag amser y ferf. Gwelwyd mwy o ddefnydd o ddeialog eleni i fywiogi'r naratif.

Llwyddodd y canolig i ymateb yn llawn i'r gofynion gan ysgrifennu tua 3 brawddeg am bob llun. Ar y cyfan roeddynt yn cadw at y disgwyliadwy ond roeddynt yn llwyddo i ennill marciau megis 6, 7, 8 am eu cynnwys.

Llwyddodd canran dda o'r gweiniaid i ennill marciau gweddol am gynnwys ond fel arfer roedd eu marc mynegiant yn isel iawn. Gwendidau cystrawennol oedd yn eu llesteirio fwy na dim oherwydd roedd hi'n amlwg fod ganddynt eirfa weddol dda am bynciau megis yr amser, teithio, bwyta, siopa ac arian.

O ran cystrawen, y prif wendidau oedd hepgor y ferf e.e. John a Siân yn torheulo ar y traeth/ yn y clwb nos am hanner awr wedi un ar ddeg y nos / Siân yn prynu anrheg i mam. Rhaid cofio bod angen brawddegau cyfathrebol sy'n cynnwys berf er mwyn ennill marciau cynnwys yn ogystal â mynegiant, wrth gwrs.

I godi safonau dylai ymgeiswyr:

- (a) ymgyfarwyddo ag ysgrifennu stori am gyfres o luniau sy'n adrodd stori gan gynnwys berf ym mhob brawddeg
- (b) dylai'r gweiniaid ganolbwyntio ar ysgrifennu brawddegau creiddiol sylfaenol ar bob llun a chreu deialog syml
- (c) Dylai ymgeiswyr canolig ganolbwyntio ar wella cytundeb terfyniad y ferf â'r goddrych. Camgymeriad cyson oedd pethau fel 'Roedd nhw ar y traeth', 'Maen nhw Tim a Llinos yn prynu anrheg i mam'.

Cwestiwn 3 (Uwch). Darllen 30 marc. (24 Darllen, 6 ymateb yn ysgrifenedig i ddarllen)

Darllen dwy erthygl o gylchgrawn oedd y dasg a osodwyd. Gofynnwyd i'r ymgeiswyr ddangos dealltwriaeth trwy gwblhau gridiau oedd yn gofyn am wybodaeth benodol am destunau o Gyd-destun A sef Gwyliau, Gwaith rhan-amser a Siopa.

Mae'r gofod sy ar gael ar gyfer yr atebion yn dangos mai atebion byr sy eu hangen, ac eleni eto eleni roedd y darnau darllen wedi'u lleoli'n fwy cyfleus gyda'r dasg oddi tanynt ac felly goboeithio yn hwyluso gwaith yr ymgeiswyr.

Yr adran fwyaf trafferthus yn ôl arholwyr oedd 'gwaith rhan-amser Susan' oedd yn trafod oedran lle roedd gwaith rhan-amser yn beth da a ddim yn beth da.

Roedd yr ymgeiswyr yn tueddu i gymysgu 'dan 16 oed' a 'tros 16 oed'.

- (i) Ymateb i ddarllen. 6 marc.

Roedd cyfle yma i ddewis y pwynt gorau a'r pwynt doedden nhw ddim yn hoffi yn y ddau ddarn a rhoi eu rhesymau personol am wneud hynny.

Mae hi'n bwysig bod yr ymgeisydd yn dweud yn glir at ba bwynt y mae'n cyfeirio ac wrth gwrs yn cynnwys rheswm personol da, sy wedi ei fynegi'n glir a chywir, i gael y 3 marc.

Rhoddydwyd 2 farc am ateb oedd yn cynnwys camgymeriad bach ond oedd ar y cyfan yn dangos lefel dda o gywirdeb.

e.e. atebion 2 a 3 marc

dw i'n anghytuno cant y cant gyda Phillip a dw i'n meddwl bod gwyliau antur yn anhygoel achos dw i'n dwli ar ddringo a cerdded. 3 marc.

Yn fy marn i mae gwyliau ar y traeth yn wych, dw i'n cytuno efo Philip achos dw i'n hoffi syrffio. 3 marc.

Dw i'n meddwl pwynt Philip ydy'r gorau am siopa yn y ddinas achos mae siopau mawr yn ddiflas mae gormod o bethau ydy yno. 2 farc.

Dw i'n anghytuno gyda'r pwynt am gwyliau pabell yn dda achos yn anffodus mae tywydd Cymru wlyb. 2 farc.

I godi safonau dylai ymgeiswyr:

- (a) beidio copïo brawddegau cyfan gan obeithio cynnwys yr ateb.
- (b) ail ddarllen yr ateb i weld a yw'n gwneud synnwyr.
- (c) cofio nad yw'r ffeithiau sy eu hangen o angenrheidrwydd yn dilyn yr un drefn â'r cwestiwn.
- (ch) yn rhan ii sicrhau bod eu hatebion yn gwneud synnwyr a'u bod yn dangos dealltwriaeth o'r pwyntiau yn y darn.

e.e. rydw i'n cytuno gyda Tom bod gwisgo siwt i fynd allan yn grêt achos rydw i'n hoffi gwisgo dillad taclus gyda crys a tei. = 0. Yma mae'r wybodaeth yn anghywir - nid yw Tom yn hoffi gwisgo siwt.

Cwestiwn 4 (Uwch). 20 marc. (cynnwys 10, mynegiant 10)

Roedd y tri thestun yn ddigon poblogaidd a chafwyd ymatebion rhagorol o ran cynnwys a chywirdeb gan y goreuon.

- (i) Manteision ac anfanteision gwaith rhan-amser. Testun poblogaidd iawn lle roedd cyfle i roi dwy ochr y ddatl yn gryno a dod i gasgliad. Ar y cyfan, cafwyd ymatebion pwrpasol, ynghyd â syniadau gwreiddiol ac aeddfed gan y goreuon. Cafwyd enghreifftiau o brofiad personol ynglŷn â phrofiadau da a gwael gwaith rhan-amser.
- (ii) Hysbysebu Cymru'n llawer gwell. Eto cafwyd digon o brofiadau personol diddorol am fynydda, cerdded, gwersylla a physgota yng Nghymru. Yn aml yr elfen oedd ar goll oedd yr elfen hysbysebu.
- (iii) Siopa wedi cymryd lle chwaraeon fel prif adloniant pobl ifanc. Cafwyd ymatebion digon diddorol ar y cyfan a digon o brofiadau personol yr ymgeisydd a'i ffrindiau. Y gwendid gyda'r canolig oedd rhoi rhesymau a yw hyn yn beth da neu ddrwg.

O ran cynnwys roeddem yn edrych am:

- (a) ymatebion diddorol a chymwys ynghyd â rhesymau lle'n briodol
- (b) barn bendant a synhwyrol
- (c) dilyniant rhesymegol i'r syniadau a'r farn
- (ch) ymdriniaeth ddiddorol a chynhwysfawr o'r testun
- (d) ymdrech i fod yn uchelgeisiol o ran syniadau ac ymatebion

Gan y goreuon cafwyd ymdriniaeth hyderus, syniadau clir a diddorol a thriniaeth aeddfed ac uchelgeisiol o fewn yr amser oedd ar gael i ateb y cwestiwn hwn.

O ran mynegiant roeddem yn edrych am:

- (a) y gallu i gyfleu syniadau a barn yn llwyddiannus
- (b) y gallu i amrywio patrwm y frawddeg i bwrpas
- (c) geirfa addas a chymwys i ddelio â'r testun
- (ch) cywirdeb ac ymdrech i ymgyrraedd at gysondeb o ran amserau'r ferf
- (d) ymdrech i greu naws ac awyrgylch priodol trwy ddefnyddio idiomau, cymariaethau a.y.b. ac efallai elfen o hiwmor.
- (dd) ymdrech i argyhoeddi a pherswadio ynglŷn â barn a syniadau.

I godi safonau dylai ymgeiswyr canolig eu gallu:

- (a) geisio codi safon cywirdeb eu cystrawennau sylfaenol, gan osgoi camgymeriadau megis 'fi a fy ffrindiau wrth ein bodd yn siopa ar y penwythnos' (dim berf), yn sicr mae yn eisiau hysbysebu mwyaf ar y teledu, gallu fi mynd i siopa a chwarae pêl droed ar y penwythnos.
- (b) sicrhau eu bod yn ateb gofynion y cwestiwn e.e. rhai yn C(i) yn rhoi'r manteision ac anwybyddu'r anfanteision
- (c) sicrhau eu bod yn cadw digon o amser ar gyfer gwneud cyfiawnder â'r cwestiwn olaf hwn.

CYMRAEG AIL IAITH - UNED 2

Tystysgrif Gyffredinol Addysg Uwchradd

HAF 2016

Mae oes y cyrsiau Cymraeg Ail iaith a Chymraeg Ail iaith Cymhwysol fel cyrsiau llawn a chysiau byr yn gyflym ddirwyn i ben. Bydd un cwrs yn llyncu'r cyfan a bydd y cwrs byr yn diflannu ac felly ni ddylai unrhyw ddisgybl ym mlynnyddoedd 10 ac 11 gael eu hamddifadu o'r cyfle i ddilyn Cwrs Llawn mewn Cymraeg fel sydd wedi bod yn digwydd ers i'r cwrs byr gael ei gyflwyno tuag ugain mlynedd yn ôl.

Oherwydd yr holl newidiadau ni fwriedir cyflwyno adroddiad mor swmpus ag arfer. Wedi dweud hynny, mae ymgeiswyr y ddwy flynedd nesaf yr un mor bwysig â rhai'r gorffennol ac mae'n bwysig bod athrawon yn nodi ac yn gweithredu ar sail y sylwadau a wnaethpwyd yn adroddiadau unigol y canolfannau yn ogystal â'r rhai a welir ym mhrif adroddiadau'r testun dros y blynnyddoedd diwethaf. Ceir yr un problemau o flwyddyn i flwyddyn ond teg dweud nad oedd cynifer ohonynt eleni, yn arbennig yn nhasg 2 Uned 2.

Braf medru dweud bod nifer o ganolfannau a feirniadwyd y llynedd wedi dysgu o'u gwendiau ac wedi cynhyrchu gwaith o safon uwch eleni.

Tasg 1 - Y Cyflwyniad Unigol

Roedd rhaid i'r cyflwyniadau fod yn seiliedig ar un o'r testunau canlynol:

- Sêr o Gymru
- Gwyliau
- Chwaraeon
- Fi fy hunan
- Gwaith elusennol / rhan-amser
- Digwyddiad arbennig

Yn anffodus roedd ambell ganolfan wedi defnyddio testunau fel 'Sinema' neu 'Ardal' nad oedd ar y rhestr ar gyfer 2015/16. Atgoffir canolfannau mai'r testunau ar gyfer 2017 a 2018 fydd:

- **Sinema / Byd y ffilmiau**
- **Gwyliau**
- **Canu pop**
- **Sêr o Gymru**
- **Siopa**
- **Ardal**

Defnyddiwyd yr holl destunau eleni gan gynnwys 'Gwaith elusennol / rhan-amser' ond, fel y llynedd, 'Sêr o Gymru', 'Chwaraeon' a 'Fi fy hunan' oedd y dewisiadau mwyaf poblogaidd. Roedd diffyg tystiolaeth o waith ymchwil gan nifer a ddewisodd 'Fi fy hunan' ond dangosodd eraill ei bod hi'n bosibl gwneud hynny wrth siarad am ddiddordebau, hobiau, arwyr ac ati. Wrth gwrs, mae testunau fel 'Sêr o Gymru' a 'Chwaraeon' yn cynnig eu hunian i waith ymchwil a chafwyd digon o dystiolaeth wrth i ymgeiswyr siarad am yr arwyr arferol fel Gareth Bale, Sam Warburton, Leigh Halfpenny, Tom Jones, Rhys Ifans ac ati. Doedd dim prinder tystiolaeth. Braf oedd gweld rhai ymgeiswyr yn siarad am arwyr llai adnabyddus fel Hannah

Mills o fyd hwylio, Ioan Doyle y dringwr, Owain Doull y beiciwr, Ieuan Lloyd y nofiwr a rhai arwyr lleol nad oedd y safonwyr wedi clywed amdanynt.

Wrth ddefnyddio pwyntiau bwled fel cymorth cofier mai dim ond 30 gair **neu** 30 llun **neu** gyfuniad o 30 gair a lluniau a ganiateir. Weithiau roedd y pwyntiau bwled, a fwriedir i roi strwythur i'r Cyflwyniad (a'r sgysiau a'r dasg ysgrifennu yn nhasg 2), yn troi i fod yn rywbeth braidd yn chwerthinllyd. Fel y llynedd cafwyd rhai arferion reit amheus fel ymgeiswyr yn defnyddio llythyren gyntaf pob gair a ddefnyddiwyd yn y cyflwyniad.

Roedd safon y gwaith yn ganmoladwy unwaith eto gyda mwyafrif yr ymgeiswyr yn ateb gofynion y cynllun marcio ar y lefelau perthnasol. Cafwyd cyflwyniadau diddorol, uchelgeisiol gan y goreuon wrth iddynt gyfathrebu'n hyderus tu hwnt gan ddefnyddio geirfa eang a chyfoethog, ystod eang ac amrywiol o ymadroddion, cwestiynau, patrymau brawddegol, cystrawennau Cymraeg a ffurfiau berfol yn gyson gywir h.y. yn ateb gofynion y cynllun marcio ar y lefel uchaf. Braff medru dweud i'r rhai ar y marciau isaf, ag eithrio lleiafrif bychan, wneud rhywfaint o ymdrech i gyfathrebu er mae'n drist sylweddoli bod rhai ohonynt wedi dysgu cyn lleied ar ôl pedair neu bum mlynedd o astudio'r iaith yn yr ysgol uwchradd.

Roedd yr amseru'n ffoddhaol iawn eleni er bod rhai yn dal i fod yn rhy fyr. Cofier y disgwylir i ymgeiswyr o safon gradd G-D siarad am tua 2-3 munud a rhai o safon C-A* am tua 3-5 munud.

Mae llawer o'r disgyblion gorau yn dysgu ar gof – does dim o'i le yn hynny – mae'n rhan hanfodol o ddysgu. Yr hyn sy'n bwysig yw eu bod yn argyhoeddi'r safonwyr eu bod yn deall beth maen nhw'n ei ddweud. Llwyddodd y goreuon yn y mwyafrif o ganolfannau wneud hyn er gwaethaf rhai o'r beirniaid sydd heb fawr wybodaeth am gyrhaeddiadau'r goreuon yma. Cafwyd enghreifftiau gwych o barau a grwpiau'n trafod yn ddeheuig gan siarad yn hollol rhwydd a naturiol heb ddiwynnu'n ormodol ar y cof o gwbl. Weithiau, fodd bynnag, gyda'r ganran nesaf o ymgeiswyr, roedd y naturioldeb yn mynd ar goll oherwydd y gor-baratoi. Ambell waith roedd y cam-ynganu, cam-bwysleisio a'r cam-seibiannu'n awgrymu'n gryf nad oedd pawb bob amser yn deall popeth roeddent yn ei ddweud (h.y. beth roeddent wedi ei ddysgu ar gof). Mewn rhai achosion roedd y safonwyr yn methu'n lân a deall beth roedd rhai ymgeiswyr y ceisio'i ddweud, hyd yn oed ar ôl gwranddo arnynt sawl gwaith.

Roedd safon y recordio'n dda ar y cyfan er bod rhai ychydig yn dawel. Fodd bynnag, cafwyd mwy o broblemau eleni gyda safonwyr yn methu gwranddo ar ddisgiau oherwydd y modd y recordiwyd arnynt a bu rhaid gofyn am sampl arall ar sawl achlysur. Rhaid pledio ar i ganolfannau sicrhau ei bod hi'n bosib i wrando ar eu recordiadau ar beiriannau cyffredin yn ogystal ag ar y cyfrifiadur. Yn anffodus cafwyd llawer o sŵn cefndiriol mewn rhai canolfannau. Mewn ambell ganolfan roedd cyhoeddiadau cyhoeddus o'r dderbynfa'n amharu ar y cyflwyniadau. Yn y dyfodol, er tegwch i'r disgyblion, dylid ceisio sicrhau nad yw hyn yn digwydd o gwbl.

Tasg 2 - Y Sgwrs sefyllfa (tasg pâr / grŵp o 3)

Y Dasg Lafar

Cofier mai tasg pâr neu grŵp o 3 ydy hon. Eleni cafwyd grwpiau o 4 ymgeisydd weithiau – 5 mewn un achos. Mewn ambell ganolfan cynhaliwyd y dasg rhwng un ymgeisydd a'r athro/athrawes. Mae hyn yn digwydd weithiau pan fod partner yr ymgeisydd a dargedwyd gan y cyfrifiadur yn absennol ac mae rhaid i'r athro/athrawes gymryd lle'r partner. Mae'n ofidus, fodd bynnag, bod yr arfer yma'n mynd yn fwy ac yn fwy cyffredin. Mewn un ganolfan, allan o sampl o 14 pâr/grŵp roedd saith unigolyn yn sefyll y prawf. Mae'r cydadweithio rhwng y gwahanol aelodau'n rhan hanfodol o'r dasg yma ond mae hyn yn amhosibl heb bartner. Pan ddigwydd hyn yn y dyfodol bydd CBAC yn gofyn am sampl lawn arall heb yr un unigolyn yn sefyll y prawf.

Disgwylir i barau siarad am rhwng 4 a 5 munud (ymgeiswyr o safon G-D) a rhwng 5 a 7 munud (ymgeiswyr o safon C-A*). Disgwylir i grwpiau siarad am rhwng 6 a 7 munud (safon G-D) a rhwng 7 a 10 munud (safon C-A*). Ni chadwyd at y terfynnau amser cystal ag a wnaethpwyd yn y cyflwyniadau unigol. Roedd rhai yn rhy fyr, er dim cynifer ag yn y gorffennol. Ar y llaw arall roedd rhai yn boenus o hir.

O ran tasgau, gosodwyd 5 opsiwn gan CBAC yn seiliedig ar y themâu 'Chwaraeon', 'Cymru', 'Ardal', 'Digwyddiad arbennig' a 'Ffasiwn'. Braff nodi bod rhai canolfannau wedi defnyddio o leiaf 3 opsiwn gan adael i'r ymgeiswyr ddewis testunau oedd yn apelio atyn nhw yn hytrach na disgwyl i'r ymgeiswyr siarad am destun oedd yn apelio at yr athro/athrawes. Roedd hawl gan ganolfannau addasu'r tasgau neu gynnig tasgau gwahanol ar yr un themâu – ond dim ond ar ôl derbyn caniatâd CBAC i wneud hynny. Prin iawn oedd y canolfannau a wnaeth hynny eleni. Defnyddiwyd y 5 opsiwn yn helaeth.

Fel gyda'r cyflwyniadau unigol, roedd safon y gwaith yn uwch eleni gan fod y mwyafrif o ganolfannau wedi cynefino â'r tasgau erbyn hyn. Cafwyd sgysiau ardderchog mewn rhai canolfannau ond rhaid cyfaddef bod sgysiau braidd yn siomedig mewn lleiafrif o ganolfannau.

Fel y llynedd, cafwyd enghreifftiau o waith arbennig gan nifer o ganolfannau, gyda'r ymgeiswyr gorau, fel arfer, yn trin a thrafod yn hyderus ac yn ymestynnol a'r athrawon yn cyfrannu'n ddeallus ag yn effeithiol gan ymyrryd yn adeiladol yn ôl yr angen. Cyflwynwyd cynigion y 2/3 aelod gyda brwdfrydedd ac arddeliad a thrafodwyd a mynegwyd barn aeddfed am rinweddau a diffygion y gwahanol gynigion. Fel y dywedwyd eisoes cafwyd enghreifftiau gwych o barau a grwpiau'n trafod yn ddeheuig gan siarad yn hollol rhwydd a naturiol heb ddibynnu'n ormodol ar y cof o gwbl. Ymhlith y goreuon roedd y cydadweithio rhwng y disgyblion yn ganmoladwy iawn, a chafwyd trafodaethau aeddfed a synhwyrol ynghyd â'r gallu i fynegi barn bendant. Defnyddiwyd pwyntiau bwled y gwahanol dasgau'n gelfydd iawn gan rai canolfannau gyda'r ymgeiswyr yn eu defnyddio'n synhwyrol wrth gyflwyno gwybodaeth am eu cynigion ac hefyd wrth holi eu partner/iaid am eu cynigion hwythau. Mewn geiriau eraill, fe'u defnyddiwyd fel math o restr wirio i sicrhau eu bod yn cyflawni gofynion y dasg. Gan y goreuon, defnyddiwyd ystod eang o amserau'r ferf, o batrymau ieithyddol ac ati, gyda'r ymgeiswyr yn dangos eu bod yn medru ar iaith glir a chywir ar y lefel uchaf. Y nod, wrth gwrs, yw ateb gofynion y cynllun marcio ar eu lefel arbennig nhw. Yn anffodus, fodd bynnag, mewn rhai canolfannau roedd y cynnwys a'r mynegiant braidd yn siomedig ac yn rhy elfennol i gyfiawnhau'r marciau a roddwyd gan y ganolfan. Roedd nifer hefyd yn rhy fyr, weithiau dim ond dwy neu dair munud gan grŵp o dri oedd ar farciau'n cyfateb i'r graddau uchaf yn ôl eu canolfannau. Roedd eraill yn llawer rhy hir. Gwell hynny na bod yn rhy fyr, wrth gwrs, ond mae'r terfynau amser a roddir gan CBAC yn llawn digon.

Ar y cyfan roedd y gweinyddu'n dda. Derbyniwyd y gwaith yn brydlon ac yn drefnus gan y mwyafrif. Diolch i'r canolfannau am hynny. Fodd bynnag, roedd eithriadau ond hysbyswyd y canolfannau euog am hyn yn eu hadroddiadau unigol. Mae un apêl rhaid ei gwneud unwaith eto. Mewn rhai canolfannau roedd hi'n anodd iawn dweud pwy oedd yn siarad. Nid oedd enwau'r holl ymgeiswyr yn cael eu llefaru'n ddigon clir gan yr athrawon, ni recordiwyd eu rhifau arholiad o gwbl ar y cryno ddisgiau, cwta iawn oedd cyflwyniadau'r ymgeiswyr (dim ond pethau fel 'hylo!' neu 'Siân ydw i', a nid oedd y ffurflenni'n dangos pwy oedd partneriaid yr ymgeiswyr a dargedwyd. Disgwylir i'r athrawon roi enwau a rhifau arholiad pob ymgeisydd ymhob pâr/grŵp ar ddechrau'r recordiad. Hefyd dylai pob ymgeisydd gyflwyno eu hunain ar y dechrau. Mae canllawiau CBAC yn gofyn am 4 neu 5 brawddeg gan bob ymgeisydd fel bod y safonwyr yn cynefino â'r gwahanol leisiau ac yn gwybod pwy yw pwy.

Y Dasg Ysgrifennu

Ar y cyfan roedd safon y gwaith ysgrifenedig yn ganmoladwy iawn, efallai'n well na'r gwaith llafar mewn nifer o ganolfannau. Gyda'r goreuon, yr hyn gafwyd, mwy neu lai, oedd ailadrodd neu addasu cynnwys y dasg lafar, a gwnaethpwyd hyn yn effeithiol iawn. Roedd cynnwys a safon yr iaith ysgrifenedig yn adleisio'r hyn gafwyd ar lafar ac yn adlewyrchu gofynion y cynllun marcio ar y lefel arbennig hwnnw.

O safbwynt cynnwys unwaith eto cafwyd amrywiaeth eang ac aeddfed o ran syniadau a barn, cynllun ac adeiladwaith pendant, gwybodaeth cynhwysfawr gyda chyfraniadau estynedig, mynegi barn yn rhwydd ac yn hyderus gan ymresymu'n berthnasol, tystiolaeth i gefnogi barn, nawws ac awyrgylch pwrpasol ac ati. Roedd y goreuon yma'n cyfathrebu'n hyderus gan ddefnyddio geirfa gyfoethog, ystod eang ac amrywiol o ymadroddion, cwestiynau a phatrymau brawddegol. Defnyddient gystrawennau Cymraeg a ffurfiau berfol yn gyson gywir ac roedd elfen gref o gywirdeb yn amlygu'r gwaith. Wrth gwrs, yr hyn ddisgwylir ar unrhyw lefel yw bod safon y gwaith, y cynnwys a'r mynegiant, yn adlewyrchu gofynion y cynllun marcio ar y lefel arbennig hwnnw. Ni fu llawer iawn o broblemau o'r safbwynt hwn eleni.

Un o brif ofyniadau'r dasg ysgrifennu, wrth gwrs, yw ei bod yn deillio o'r dasg lafar. Ni chafwyd cynifer o broblemau gyda'r elfen hon eleni chwaith. Gosodwyd dwy dasg ysgrifenedig gan CBAC ar gyfer pob tasg lafar (bwriedir y dasg gyntaf ar gyfer yr ymgeiswyr llai galluog a'r llall ar gyfer y goreuon). Prin iawn oedd y canolfannau na ddefnyddiodd dasgau gosod CBAC eleni. Roedd rhai o'r ymgeiswyr gorau wedi defnyddio'r dasg gyntaf ond wedi cyflwyno gwaith oedd yn haeddu marciau uchel.

I grynhoi, rhaid llongyfarch y mwyafrif o'r canolfannau am berfformiadau'r ymgeiswyr yn Uned 2 eleni.

CYMRAEG AIL IAITH - UNED 3

Tystysgrif Gyffredinol Addysg Uwchradd

HAF 2016

YR ARHOLIAD LLAFAR / DARLLEN - Y Dasg Pâr/Grŵp.

Braf medru dweud i'r arholiad fod yn llwyddiannus eleni eto. Mae llawer iawn a ddwedwyd am y sgwrs sefyllfa yn Uned 2, yn wir am arholiad Uned 3 yn ogystal.

Y swigod gyda'u darnau darllen yw cam (i) sef man cychwyn yr arholiad erbyn hyn, wrth gwrs. Yn y mwyafrif o achosion, defnyddiodd yr ymgeiswyr a'r athrawon y darnau darllen mewn ffordd gadarnhaol iawn. Rhaid dangos dealltwriaeth o gynnwys y darnau er mwyn sicrhau'r marc darllen, a gwnaethpwyd hyn yn ddigon boddhaol gan y mwyafrif o ganolfannau. Unwaith eto defnyddiwyd cynnwys y darnau fel cymorth i'r ymgeiswyr i gynnal y sgysiau – yn rhoi gwybodaeth a syniadau iddynt y gellid eu defnyddio yn eu sgysiau ei hunain. Roedd hyn ym wir am ymgeiswyr ar y marciau isaf yn ogystal â'r goreuon.

Braf medru dweud bod yr amseru, ar y cyfan, yn well eleni. Fodd bynnag, cafwyd rhai oedd yn rhy fyr ac eraill oedd yn llawer rhy hir. Er enhraifft, mewn un ganolfan cafwyd un pâr yn siarad am 33.26 munud a grŵp o 3 yn siarad am 31.48 munud. Cafwyd pâr sylfaenol yn siarad am 15.19 munud. Mae'r amserau a argymhellir gan CBAC yn llawn digon.

O safbwynt dyfarnu'r marc 'darllen' mae'n ymddangos bod y mwyafrif o athrawon wedi dilyn cyfarwyddiadau'r tabl a roddwyd yn adroddiadau'r blynyddoedd diwethaf. Cofier nad oes angen i'r ymgeiswyr ddangos dealltwriweth lawn o bob darn darllen. Fe aeth rhai o'r sgysiau'n hir iawn am i ymgeiswyr rhai canolfannau wneud hynny. Dylid dewis darnau sy'n cyfateb i allu'r gwahanol ymgeiswyr. Cofier hefyd nad dangos eu bod yn gallu darllen y darnau'n uchel yw'r nod ond dangos eu bod yn deall y cynnwys. Yn anffodus roedd yna leiafrif na ddangosodd dealltwriaeth o gwbl.

Fel mae bron pawb yn gwybod erbyn hyn, mae cam (i) yn cyfrannu, nid yn unig tuag at y marc 'darllen' ond hefyd, ynghyd â'r tri cham arall, tuag at y marc llafar. Mae dau bwrpas i'r darnau darllen felly:

- rhoi cyfle i'r ymgeiswyr ddangos eu bod wedi deall y darnau darllen perthnasol.
- Rhoi symbyliad/au i'r ymgeiswyr i drin a thrafod y testun dan sylw gan ddilyn y canllawiau a roddir yng nghamau (ii), (iii) a (iv) yn ogystal a cham (i).

Cyflawnwyd y dangos dealltwriaeth yn dda gan y mwyafrif. Roedd y goreuon yn llwyddo i wneud hynny heb unrhyw gymorth o gwbl gan yr athrawon. Roedd angen mwy o gymorth ar y gweiniaid ac yn aml, roedd cyfraniadau'r athrawon yn allweddol i sicrhau bod yr ymgeiswyr yn ennill marc 'darllen' teilwng. Roedd cwestiynau syml fel 'Beth mae Oscar yn ei ddweud am brynhawn Sul?' neu 'Wyt ti'n cytuno ag Angharad?' yn ddigon effeithiol. Eto'i gyd cafwyd ambell athro/athrawes yn cyflwyno gwybodaeth o'r darnau darllen i'r ymgeiswyr yn hytrach na rhoi'r cyfle i'r ymgeiswyr i ddangos dealltwriaeth, ac ennill marciau 'darllen', drwy wneud hynny. Er enghraifft, cafwyd athrawon yn dweud pethau fel 'Mae Gareth yn dweud bod pêldroed yn gêm gyffrous iawn. Wyt ti'n cytuno?' Roedd y 'cytuno', wrth gwrs, yn rhan bwysig o'r elfen 'lafar' ond ni roddwyd cyfle i'r ymgeisydd 'ddangos dealltwriaeth' o'r darn hwnnw o'r deunydd symbylus am i'r athro wneud hynny drosto/drosti.

Roedd safon y gwaith yn ganmoladwy iawn yn y mwyafrif o ganolfannau. Cafwyd enghreifftiau o waith arbennig gan nifer fawr o ganolfannau, gyda'r ymgeiswyr gorau yn dangos dealltwriath lawn o'r darnau darllen symbylus, yn trin a thrafod y testunau dan sylw'n hyderus ac yn ymestynnol a'r athrawon yn cyfrannu'n ddeallus ag yn effeithiol gan ymyrryd yn adeiladol yn ôl yr angen.

Roedd y safon yn dda iawn ymhlith y goreuon a llwyddodd y gweiniaid i gynnal sgysiau digon sylweddol. Trafodwyd a mynegwyd barn aeddfed ar amrywiaeth eang o destunau. Cafwyd enghreifftiau di-ri' o barau a grwpiau'n trafod yn ddeheuig gan siarad yn hollol rhwydd a naturiol heb ddibynnu'n ormodol ar y cof o gwbl. Fel gyda sgwrs sefyllfa Uned 2, ymhlith y goreuon roedd y cydadweithio rhwng y disgyblion yn ganmoladwy iawn, a chafwyd trafodaethau aeddfed a synhwyrol ynghyd â'r gallu i fynegi barn bendant. Yma eto, fel yn y sgwrs sefyllfa, cafwyd rhai ymgeiswyr yn cynnal y dasg gydag athro/athrawes gan nad oedd partner yn bodoli. Mewn achos o'r fath basai'n well dewis ymgeisydd arall ar yr un marc ond sydd ganddo bartner/bartneriaid. Defnyddiwyd cynnwys y darnau darllen symbylus yn effeithiol a chafwyd cyfeiriadau yn ôl atynt drwy gydol llawer iawn o't trafodaethau. Roedd hyn yn cadarnhau bod yr ymgeiswyr wedi deall y darnau darllen symbylus ond hefyd roedd yn ychwanegu at naturioldeb y sgysiau ac yn profi fod llawer o ymgeiswyr yn medru siarad yn reit naturiol heb ddibynnu'n ormodol ar y cof. Defnyddiwyd ystod eang o amserau'r ferf, o batrymau ieithyddol ac ati, gyda'r ymgeiswyr yn dangos eu bod yn medru ar iaith glir a chywir ar y lefel uchaf.

Fodd bynnag, yn y Sylfaenol ac weithiau yn yr Uwch mewn llawer o ganolfannau roedd tueddiad i or-ddibynnu ar gwestiynau'r athro/athrawes yn hytrach nag holi ac ateb ei gilydd a chafwyd fawr ddim o'r cydadweithio sy'n rhan bwysig o'r cynllun marcio. Ar y llaw arall, mewn rhai canolfannau doedd dim digon o holi gan yr athro/athrawes pan oedd ei angen, ac roedd hyn yn tueddu i lesteirio tipyn ar naturioldeb y sgwrs. Gan ail adrodd y bregeth flynyddol, mae'n bwysig cofio ei bod hi'n ddyletswydd ar yr athro / athrawes i sicrhau bod yr ymgeiswyr yn ceisio cyflawni holl ofynion y dasg gan eu harwain, os oes angen, drwy'r 4 cam. Hefyd dylid ceisio sicrhau eu bod yn ateb gofynion y cynllun marcio ar eu lefelau arbennig nhw.

Fel yn y gorffennol, dilynwyd y cyfarwyddiadau gweinyddol gan y mwyafrif o ganolfannau gyda phopeth yn drefnus ac yn daclus iawn. Diolch! Fodd bynnag, cafwyd yr eithriadau blynyddol – yr un canolfannau, mwy neu lai, o flwyddyn i flwyddyn, a'r un ffaeleddau yn ogystal. Nodir rhain yn adroddiadau unigol y canolfannau hynny felly ni fwriedir eu rhestri yma. Fodd bynnag, gofynnir yn garedig, fel yn Uned 2, i ganolfannau gyflwyno'r ymgeiswyr a'r tasgau ar ddechrau pob recordiad. Mae angen i bob ymgeisydd wneud "cyflwyniad" o ryw 4 neu 5 brawddeg ar ddechrau'r dasg – mae hyn yn hwyluso gwaith y safonwr ac yn help i adnabod y lleisiau gwahanol. Hefyd gellid annog yr ymgeiswyr i ddefnyddio enwau ei gilydd wrth iddynt sgwrsio.

I grynhoi, bu'r arholiad yn llwyddiannus iawn ar y cyfan. Llongyfarchiadau i'r ymgeiswyr a diolch i'r athrawon am eu gwaith caled, cydwbybodol ac effeithiol. Ni ymddiheuir am ail-adrodd yr hyn ddwedwyd mewn adroddiadau blaenorol: 'nid yw ymdrechion difflino'r mwyafrif o athrawon Cymraeg Ail Iaith yn derbyn y clod haeddiannol mor aml ag y dylent'.

CYMRAEG AIL IAITH - UNED 4

Tystysgrif Gyffredinol Addysg Uwchradd

HAF 2016

Yn gyffredinol ymateb yr arholwyr eleni eto yw bod gwaith yr ymgeiswyr yn yr uned hon yn dda a'u bod yn gwneud ymdrech dda i gwblhau'r tasgau. Mae hyn yn wahanol iawn i garfan o ymgeiswyr yn Uned 1 sydd yn amlwg ddim yn mwynhau'r gwaith ac adlewyrchir hynny yn eu diffyg ymroddiad.

Eto eleni tystiolaeth yr arholwyr yw bod gwaith y goreuon o safon uchel iawn o ran dealltwriaeth, creadigrwydd a chywirdeb ac wrth gwrs mae hyn yn sylfaen dda iddynt barhau i astudio'r Gymraeg neu i'w defnyddio yn gymdeithasol neu ym myd gwaith. Gwyddom wrth gwrs bod ymgeiswyr Uned 4 yn dra gwahanol i ymgeiswyr Uned 1 oherwydd eu bod yn cael cymaint mwy o oriau dysgu ac o'r herwydd yn cael cyfle go iawn i ddysgu hanfodion yr iaith o ran cystrawen, geirfa a chyd-destunau.

Cwestiwn 1. 10 marc. (Darllen 8 marc, ymateb yn ysgrifenedig i ddarllen 2 farc)

Y dasg yma oedd darllen llythyr o Lywodraeth Cymru ac yna rhoi gwybodaeth benodol o'r llythyr mewn poster ar gyfer ei arddangos ar hysbysfwrdd yr ysgol. Mae'r dasg yn asesu dealltwriaeth o eirfa, ymadroddion a brawddegau cwbl sylfaenol a chawsom dystiolaeth bod y mwyafrif llethol wedi deall y llythyr yn llawn.

Y prif gamgymeriadau oedd: Anghofio nodi dyddiad ym Mehefin Cymysgu amser agor a chau

- (ii) dyfarnwyd 2 farc am ymateb dealladwy a synhwyrol i'r adran hon.
 - (a) 1 marc Derbyniwyd atebion cadarnhaol megis – Oes, Dw i'n cael cyfrifiadur, Mae gyda fi un. Hefyd atebion negyddol cyfathrebol megis – does dim, Na.
 - (b) 1 marc Cafwyd amrywiaeth o atebion cyfathrebol megis - Dw i'n gwneud gwaith cartref, Mae fi mynd ar y we, fi'n gwneud gwaith yn ysgol, Dw i ddim defnyddio cyfrifiadur dw i'n defnyddio iPad.

I godi safonau dylai ymgeiswyr:

- ddarllen y darnau'n ofalus er mwyn osgoi camgymeriadau e.e. gyda dyddiad yr arddangosfa
- sylwi ar ofynion yr ail ran gan baratoi ysgrifennu nodyn, e-bost neu lythyr i ymateb yn bersonol i ddarn darllen

Cwestiwn 2. 15 marc (8 marc cynnwys, 7 marc iaith)

Y dasg oedd ysgrifennu'n bersonol mewn brawddegau llawn ar destunau cyfarwydd ar gyfer gwefan yr ysgol.

Roedd y tri thestun – Teulu, Cartref a Phenwythnos yn gyfarwydd i'r ymgeiswyr ond wrth gwrs roedd hi'n hanfodol eu bod yn ymateb trwy ysgrifennu am y meysydd penodol.

Dyfarnwyd 8 marc am gyflwyno 8 ffaith yn ddealladwy dros y tri darn ond roedd rhaid i bob ymgeisydd gyflwyno o leiaf dwy ffaith ar y tair adran i gael 8 marc cynnwys. Dyfarnwyd hyd at 7 marc am gystrawennau a ddefnyddiwyd yn gywir yn yr ymatebion. Gyda mynegiant, rhoddir 4 marc am ddefnyddio pedair cystrawen wahanol yn gywir a 3 marc am un gystrawen yn y Gorffennol / Amherffaith er mwyn ymateb i'r adran olaf - Beth wnaethoch chi ddydd Sul diwethaf.

Ar y cyfan, llwyddodd canran uchel i ymateb yn llwyddiannus i'r gofynion gan ddefnyddio'r amrywiaeth o gystrawennau oedd yn angenrheidiol i ymateb yn llwyddiannus. Eleni eto rhaid canmol yr ymgeiswyr am ddefnyddio'r amser Gorffennol cryno ac Amherffaith yn llwyddiannus. Mae'n galonddid gweld bod disgyblion yn gallu ysgrifennu'n gyfathrebol ar amrywiaeth o destunau creiddiol a'u bod yn amlwg yn defnyddio eu cystrawennau llafar ar gyfer creu paragraffau diddorol a bywiog mewn Cymraeg dealladwy a chyfathrebol.

I godi safonau dylai ymgeiswyr:

- sicrhau eu bod wedi ysgrifennu ar y meysydd penodol o fewn pob testun.
- Gweiniaid – ymarfer ysgrifennu'n syml yn y Gorffennol e.e. es i, gwelais i, roeddwn i'n
- ymarfer defnyddio'r gystrawen - ydy – Mair ydy enw mam a Huw ydy enw dad
- ail ddrafftio eu gwaith yn yr ysgol i wella eu cystrawen sylfaenol a dileu gwallau megis - Dydw i ddim hoffi, Mae fi, es i mynd, Mae Tim enw fy nhad.

Cwestiwn 3 (Sylfaenol) 1 (Uwch) Darllen 20 marc (16 darllen, 4 deall ac ymateb yn ysgrifenedig)

Darllen dau ddyddiadur ar themâu cyfarwydd i bobl ifanc oedd y dasg a dangos dealltwriaeth trwy gwblhau tasgau llenwi grid. Yn yr ail ran, gofynnir i'r ymgeiswyr ysgrifennu dwy frawddeg i ddweud a ydynt yn cytuno a Sally neu Mike am

- (a) hoff noson yn yr wythnos. Pam?
- (b) defnyddio'r teledu yn y dosbarth fel Elaine a Howard.

Yn naturiol, mae ymgeiswyr Haen Uwch yn llwyddiannus iawn yn ymateb i'r darnau darllen hyn sy'n pontio'r ddwy haen o ran safon darlennedd. Mae goreuon yr Haen Sylfaenol yn ymateb yn llwyddiannus i'r rhannau cyntaf ond yn cael anhawster gyda'r cwestiynau sy'n gofyn am resymau.

Gwendid mawr yr ymgeiswyr llai galluog yw eu bod yn ceisio edrych am eiriau tebyg yn y darnau darllen i'r rhai sy mewn cwestiwn ac wedyn yn copïo'r frawddeg fel ateb gan obeithio bod yr ateb cywir yno. Byddai'n llawer gwell iddynt ddarllen y darn i gyd ac wedyn mynd yn ôl i'r dechrau ac ystyried beth yw'r ateb synhwyrol. Roedd hi'n amlwg nad oedd llawer o'r gweiniad yn deall - Pa wers? - oherwydd mai 'gwrs' sydd yn y darn.

Mae'r ail ran yn achosi llawer mwy o broblemaugan fod yn rhaid i'r cynnwys fod yn gywir o ran gwybodaeth cyn y gellir dyfarnu marc am gywirdeb yr ymateb.

Dyma enghreifftiau gyda'r marc:

Dw i'n cytuno gyda Howard achos dw i'n chwarae badminton ar nos Iau. 2 farc.
Dw i hefyd yn hoffi Nos Wener fel Elaine achos does dim ysgol dydd Sadwrn. 2 farc.
Rydw i'n gwyllo'r teledu yn y wers Hanes fel Howard. 2 farc. Efen dda o gywirdeb – 1 marc.
Dw i gwyllo teledu yn Cymraeg ddim hanes fel Howard.

Dw i'n anghytuno gyda Howard hoff nos fi nos Fercher achos dw i chwarae snwcer.

I godi safonau dylai ymgeiswyr:

- sicrhau nad ydynt yn cymysgu rhwng Elaine a Howard
- darllen y dyddiadur i gyd ac wedyn chwilio am y wybodaeth berthnasol mewn mwy nag un lle
- dysgu ar y cof ymadroddion fel: dw i'n cytuno gyda..... achos.....
- cofio bod rhaid rhoi'r atebion yn y man cywir ac nid ceisio rhoi 2 ateb gyda'i gilydd.
- darllen yr ateb ar ôl ei ysgrifennu i sicrhau ei fod yn gyflawn.

e.e. Gwneud wedyn - mewn grŵp = 0 marc , siarad mewn grŵp = 1 marc.

Cwestiwn 4 (Sylfaenol). Cwestiwn 2 (Uwch). Ysgrifennu 30 (15 cynnwys, 15 mynegiant)

Y dasg eleni oedd ysgrifennu ar dri thestun o gyd-destun B sef, Ysgol, Ysmygu a Dathlu. Mae'r marciau a roddir yn ganllaw ynglŷn â hyd y paragraffau sydd eu hangen ar bob topig. Mae angen tynnu sylw ymgeiswyr at hyn oherwydd ysgrifennodd rhai ymgeiswyr da yn llawer rhy faith ar Ysgol ac yn ddieithriad roeddynt wedyn yn brin o amser ar gyfer y cwestiynau eraill.

- (i) Ysgol. Cafwyd ymatebion diddorol ac roedd hi'n braf darllen profiadau buddiol llawer o'r ymgeiswyr. Nid oes angen ond rhyw dair brawddeg yma i gael y marciau llawn.
- (ii) Ysmygu. Roedd hi'n amlwg fod gan ymgeiswyr y ddwy haen wybodaeth drylwyr o'r testun ac yn gallu mynegi eu safbwyntiau'n gynhwysfawr a diddorol.
- (iii) Dathlu. Roedd digon o gyfle i ymgeiswyr ddilyn eu profiadau amrywiol gyda'r testun hwn. Ar y cyfan llwyddodd y ddwy garfan i ymateb yn llawn gan ddefnyddio amseroedd y gorffennol yn gywir at ei gilydd.

I godi safonau dylai ymgeiswyr:

- canolig a gwan ganolbwyntio ar gystrawen sylfaenol y frawddeg a sicrhau bod berf ym mhob brawddeg
- wrth ysgrifennu yn yr amser gorffennol osgoi pethau fel *es i mynd*, *hwylodd fi*, *bwyttodd nhw*
- Haen Uwch ymarfer ysgrifennu yn yr amser Gorffennol gan ganolbwyntio ar gael cytundeb rhwng person y ferf a'r terfyniad e.e. camgymeriadau cyson a gafwyd oedd *aeth fi*, *dawnsiodd ni*, *roedd ni'n dathlu*.
- wrth ail ddrafftio eu gwaith canolbwyntio ar y cymalau gan osgoi camgymeriadau megis *bod mae*.

Cwestiwn 3 (Uwch). Darllen 20 marc (16 darllen, 4 ymateb i ddarllen yn ysgrifenedig)

Rhan i) Roedd hi'n amlwg fod llawer o athrawon wedi darllen adroddiad y llynedd a hyfforddi'u disgyblion i ateb ar ffurf pwyntiau bwled. Fodd bynnag rhaid bod yn ofalus i gynnwys y geiriau hanfodol i ateb y cwestiwn.

- e.e. Mae'r arolwg yn dweud bod eisiau newid ffreutur yr ysgolion. Sut? Bwyd da a blasus ar y fwydlen = 0, dewis da o fwyd da a blasus = 1 marc Rhan ii. (4 marc.)

Yn sicr mae eisiau annog ymgeiswyr i ddarllen y cyfarwyddiadau yn fanwl yn yr adran hon oherwydd mae'r hyn a ofynnir amdano yn gwahaniaethu o flwyddyn i flwyddyn.

- (i) Rhaid ei wneud yn glir at ba bwynt rydych yn cyfeirio
- (ii) Mae angen cynnwys rheswm da i gael 2 farc.
- (iii) Rhaid cael cywirdeb cystrawennol i gael 2 farc.
- (iv) Rhaid peidio ail adrodd y rhesymau a geir yn yr erthygl.
- (v) Rhaid i'r wybodaeth fod yn gywir cyn gellir dyfarnu marciau.

I godi safonau dylai ymgeiswyr:

- ysgrifennu ymatebion byr ar ffurf pwyntiau bwled, lle mae'n dderbyniol
- dangos dealltwriaeth trwy ddidoli'r pwyntiau ar gyfer ateb y cwestiwn yn hytrach na chopio sawl llinell a gobeithio cynnwys yr ateb cywir
- ymarfer rhan ii) gan ymateb i sefyllfaoedd tebyg
- ymarfer ffurfiau megis – *achos, dylai, mae rhaid, er mwyn bod.*

Cwestiwn 4 (Uwch). Ysgrifennu 30 marc. (cynnwys 15, mynegiant 15)

Ymateb i unrhyw un o dri chwestiwn digon heriol oedd y dasg yn y cwestiwn olaf hwn. Roedd y tri chwestiwn yn eithaf cyfartal o ran poblogrwydd a chafwyd ymatebion canmoladwy gan y mwyafrif.

Roedd gan y goreuon syniadau aeddfed, barn glir a phendant a'r gallu i gyfleu hynny yn glir a diddorol. Roedd hi'n amlwg fod y goreuon wedi cael eu hyfforddi i gynllunio eu herthyglau gan gynnwys paragraff agoriadol perthnasol a chloi gan grynhoi eu syniadau yn ddiddorol yn y paragraff clo. Mae hyn yn nodwedd amlwg bellach o waith y mwyafrif ac yn glod i'r paratoi trylwyr a geir yn Uned 4.

Roedd safon y goreuon yn wirioneddol ardderchog ac yn adlewyrchu'r ddarpariaeth drylwyr a geir mewn ysgolion o ran amser cwricwlaidd ac adnoddau dysgu. Adlewyrchir hyn yn yr eirfa arbenigol a ddefnyddir e.e. gliniadur, safleoedd cymdeithasol, y we, gweplyfr, ffonau symudol, tanwydd ffosil, cynhesu byd eang.

Hefyd eleni gwelwyd cynnydd yn y niferoedd a ddefnyddiai ffurfiau cryno'r ferf megis – gallwch, dylai, byddai, dylen ni, basai.

I godi safonau dylai ymgeiswyr:

- wneud ymdrech deg i ateb bob rhan o'r cwestiwn e.e. ceisio pwyso a mesur manteision ac anfanteision technoleg
- ceisio cynllunio eu hatebion yn well, efallai gan fabwysiadu dull y goreuon o ddefnyddio paragraff ar gyfer pob pwynt
- codi safon cywirdeb eu gwaith drwy ail ddrafftio eu gwaith yn y gwersi a chanolbwyntio ar osgoi camgymeriadau fel:

dylai i, dw i'n meddwl bod mae chwaraeon, yn fy ardal pobl ifanc ddim yn edrych ar ôl yr amgylchedd (dim berf).

CBAC
245 Rhodfa'r Gorllewin
Caerdydd CF5 2YX
Ffôn: 029 2026 5000
Ffacs: 029 2057 5994
E-bost: arholiadau@cbac.co.uk
gwefan: www.cbac.co.uk